

Revisorernas redogörelse för år 2023

1. Inledning

Regionens förtroendevalda revisorer ska årligen granska styrelsens, nämndernas och beredningarnas verksamhet. Revisorernas granskningsuppdrag är enligt Kommunallagen 12 kap. 1 § 2 st., att årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas ansvarsområden i den utsträckning som följer av *God revisionsred.* Revisorerna har att pröva om verksamheten sköts på:

- ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- om räkenskaperna är rättvisande
- om den interna kontrollen inom nämnderna är tillräcklig

Revisorernas uppdrag i kommunala bolag och stiftelser är i stort sett detsamma men den främsta skillnaden är att en lekmannarevisor inte granskar räkenskaperna. Det uppdraget har en auktoriserad revisor. Uppdraget att granska bolagets interna kontroll har såväl lekmannarevisorerna som auktoriserad revisor.

Region Gävleborg bedriver en omfattande och komplex verksamhet. Revisorerna har under året genomfört ett antal granskningar inom flertalet av regionens områden. I delar av de genomförda granskningarna har det framkommit brister och behov av förbättringar och revisionen har överlämnat förbättringsförslag. Revisorerna har även genomfört en uppföljande granskning under 2023 avseende lönehantering och löneutbetalningsprocessen. Uppföljningen visar i vilken utsträckning styrelsen vidtagit åtgärder utifrån granskningens lämnade rekommendationer. Granskningen påvisar att styrelsen till övervägande del vidtagit åtgärder inom de områden som tidigare granskningen påtalat brister. Det lämnas dock rekommendationer för fortsatt arbete.

Förtroendevalda revisorer och sakkunniga

Förtroendevalda revisorer för 2023 har varit:

Sven-Erik Lindestam (ordf)
Petri Ritola (vice ordf)
Stefan Hedin
Rosalie Carlén
Eva-Karin Hamilton
Fredrik Åberg Jönsson
Hannah-Karin Linck

Revisorerna i kommuner och regioner ska, med stöd av sakkunniga granska och pröva den kommunala verksamheten, enligt kommunallagen och god revisionsred.

De förtroendevalda revisorerna har anlitat PwC som sakkunnigt biträde under år 2023.

2. Väsentliga iakttagelser 2023

2.1 Måluppfyllelse verksamhet och ekonomi

Regionfullmäktige beslutade 2022-12-13 § 325 om budget 2023 och ekonomisk plan 2024-2025 och där framgår fem prioriterade målområden för verksamhet och ekonomi.

I årsredovisningen lämnas en rapportering där en samlad värdering avseende måluppfyllelse lämnas före respektive målområde. De fyra verksamhetsmässiga målområdena; "Trygg och säker vård", "Lätt att resa i Gävleborg", "Medarbetare som trivs på jobbet" och "En region med tillväxt" bedöms samtliga delvis vara uppfyllda. Målet om en ansvarsfull ekonomi bedöms inte vara uppfyllt.

Regionens resultat för 2023 uppgår till -314 mnkr (föregående år -120 mnkr). Verksamhetens nettokostnader har ökat med 1.361 mnkr eller 13,1 % i jämförelse med föregående år. Motsvarande ökning för skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning är 507 mnkr, vilket motsvarar 4,7 %.

Hälso- och sjukvårdsnämnden, Hållbarhetsnämnden, Kultur- och kompetensnämnden samt Patientnämnden redovisade underskott medan övriga nämnder redovisade en ekonomi i balans eller överskott. I samband med hantering av delårsrapporten 2023 har fullmäktige godkänt ett underskott 2023 på maximalt 650,0 mnkr för Hälso- och sjukvårdsnämnden, 60,0 mnkr för Hållbarhetsnämnden, 2,4 mnkr för Kultur- och kompetensnämnden samt 0,3 mnkr för Patientnämnden. Hälso- och sjukvårdsnämnden redovisar en negativ avvikelse från godkänt underskott med -19 mnkr och patientnämnden redovisar en negativ avvikelse från godkänt underskott på - 0,1 mnkr. Hållbarhetsnämnden har en positiv avvikelse på 3,9 mnkr i förhållande till fullmäktiges godtagna underskott.

Finansiella mål beslutade av regionfullmäktige

För god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet anges:

- Soliditeten får tillåtas att minska från 46,9 procent i bokslutet 2021.
- Resultatet kan tillåtas understiga 0 procent av verksamhetens nettokostnader inklusive värdeförändring av kortfristiga finansiella placeringar, vilket har bedömts vara förenligt med god ekonomisk hushållning.
- Respektive verksamhet skall bedrivas inom de budgetramar som regionfullmäktige tilldelat.

Soliditeten per 2023-12-31 uppgick till 41,2 %. Resultatet i förhållande till nettokostnaden uppgår till -2,7%. Regionstyrelsen, hållbarhetsnämnden, hjälpmedelsnämnden samt företagshälsovårdsnämnden redovisar ett överskott för 2023. Hållbarhetsnämndens utfall är -56,1 mnkr mot budget men utifrån fullmäktiges beslut i oktober 2023 om godkänt underskott om 60 mnkr redovisar hållbarhetsnämnden ett kvarvarande överskott om 3,9 mnkr.

Hälso- och sjukvårdsnämndens utfall är -669 mnkr mot budget men utifrån fullmäktiges beslut i oktober 2023 om godkänt underskott om 650 mnkr redovisar hälso- och sjukvårdsnämnden ett kvarvarande underskott om -19 mnkr. Kultur- och kompetensnämnden redovisar underskott om 0,9 mnkr och patientnämnden redovisar underskott om 0,4 mnkr.

Verksamhetens resultat före finansiella poster är negativt och uppgår till -362 mnkr (föregående år +492 mnkr).

Vi bedömer att det redovisade resultatet inte är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2023. Med anledning av att årets resultat understeg budgeterat resultat anses inte målen för

soliditet samt resultat i förhållande till verksamhetens nettokostnader vara uppfyllda. Målet om att verksamheten ska bedrivas inom budgetramarna är inte uppfyllt.

3. Granskningsarbete

3.1 Granskning av styrelse, nämnder och beredning

En grundläggande granskning av styrelsens och nämndernas ledning, styrning, åtgärder och kontroll samt måluppfyllelse för verksamheten och måluppfyllelse för ekonomin har genomförts. En grundläggande granskning är en översiktlig granskning av nämndens arbete och bygger på kontroller av upprättade mål- och styrdokument inom nämnderna, internkontrollplaner, gjorda rapporteringar och uppföljningar, prognossäkerhet samt kontroll av när och hur styrelsen och nämnder vidtagit åtgärder vid bristande måluppfyllelse. Granskningen har omfattat dokumentstudier och möten med styrelsen och nämnder för genomgång av arbetssätt, ekonomi, verksamhet samt viktiga händelser för året. Förutom dessa möten läser revisorerna nämndernas protokoll och handlingar löpande och tar del av styrelsens och nämndernas uppföljning och rapportering.

Utöver den grundläggande granskningen genomförs en rad fördjupade granskningar avseende styrelsen och nämndernas arbete. Resultatet av de fördjupade granskningarna redovisas i nästa kapitel, 3.2.

Vi noterar att respektive nämnd under perioden augusti till och med oktober 2022 fastställt årsplan för nämndens verksamhet 2023. Årsplanerna har fastställt innan fullmäktige beslutat om budget med politiska prioriteringar. Det innebär att nämndernas årsplaner grundar sig på målen i budget 2022 och ekonomisk plan 2023 - 2024 och inte har reviderats eller anpassats för att överensstämma med fullmäktiges budget prioriteringar för året.

Regionstyrelsen

Revisorernas bedömning är att regionstyrelsen inte fullt ut har bedrivits ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande under år 2023. Vi noterar att regionstyrelsen vid årets slut redovisar en positiv avvikelse på +407 mnkr för styrelsens egna verksamhet. Det samlade resultatet för Region Gävleborgs samtliga nämnder uppnår inte de ekonomiska målen för 2023 varför vi bedömer att regionstyrelsen inte fullt ut bedrivit en verksamhet som är ekonomiskt tillfredsställande. Vår bedömning är att regionstyrelsen har antagit en plan och budget för sin verksamhet. Styrelsen har följt gällande riktlinjer för rapportering av verksamhet och ekonomi men lämnade bedömningen är att styrelsen delvis når uppsatta mål för verksamhet och ekonomi samt att styrelsens åtgärder inte fullt ut varit tillräckliga. Vi bedömer att ett flertal av styrelsens mål saknar tydliga mått eller indikatorer och är formulerade på så sätt att styrelsens bedömning av måluppfyllelse inte kan värderas av revisionen. Regionstyrelsen kan för egen verksamhet verifiera att de bedrivit en i huvudsak ändamålsenlig verksamhet, men med hänvisning till Region Gävleborgs samlade måluppfyllelse landar revisionen i att regionstyrelsen inte fullt ut bedrivit en ändamålsenlig verksamhet under 2023

Utifrån fördjupade granskning av åtgärder för ekonomi i balans är vår bedömning att regionstyrelsen till övervägande del utövat sin uppsiktsplikt avseende Hälso- och sjukvårdsnämndens och Hållbarhetsnämndens ekonomiska förvaltning. (se avsnitt 3.2 Fördjupade granskningar)

Vår bedömning är vidare att regionstyrelsen till övervägande del har säkerställt att ändamålsenliga åtgärder vidtas för att behålla samt utveckla medarbetare och chefer, samt att styrelsen till övervägande del hanterat protokoll på ett ändamålsenligt sätt. Genomförd uppföljning av granskning år 2020 avseende lönehantering och betalningsprocessen påvisar också att regionstyrelsen till övervägande del har vidtagit åtgärder utifrån tidigare identifierade brister. Revisionen finner dock att regionstyrelsen inte helt har säkerställt en ändamålsenlig inköps- och upphandlingsverksamhet och överlämnar rekommendationer. (se avsnitt 3.2 Fördjupade granskningar)

Vår bedömning är att regionstyrelsen i rimlig grad kan verifiera att den interna kontrollen inom

granskade områden har varit tillräcklig under år 2023. Vi noterar att styrelsen har upprättat en internkontrollplan i enlighet med gällande rutiner.

Revisorerna har noterat att styrelsen utifrån prognos per 31 augusti 2023 under året föreslagit regionfullmäktige att utifrån lämnad prognos godkänna underskott för hälso- och sjukvårdsnämnden, hållbarhetsnämnden och kultur- och kompetensnämnden. Revisorerna ser det som väsentligt att regionstyrelsen tar hänsyn till de långsiktiga konsekvenser som följer med de beslutsförslag som lämnas till regionfullmäktige.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Vår bedömning är att hälso- och sjukvårdsnämnden inte fullt ut bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under 2023. Vi bedömer att nämnden upprättat planer och rapportering som är i enlighet med gällande direktiv, men vår bedömning är att flera av nämndens mål saknar en tydlighet i hur dessa ska följas upp och vad som ska definiera en god måluppfyllelse. Vi noterar också att nämnden vid årets slut enbart bedömer att tre av tolv verksamhetsmål uppnås för året. Fördjupad granskning avseende hälso- och sjukvårdsnämndens hantering av protokoll påvisar att nämnden till övervägande del hanterar detta på ett ändamålsenligt sätt men att det finns vissa förbättringsområden, se kap 3.2 fördjupade granskningar.

Fullmäktige beslutade i oktober 2023 att utifrån lämnad prognos i augusti godkänna ett underskott för hälso- och sjukvårdsnämnden om 650 mnkr. Nämndens utfall blir -669 mnkr varför vår samlade bedömning är att hälso- och sjukvårdsnämnden inte fullt ut bedrivit en verksamhet som är ekonomiskt tillfredsställande. Utifrån fördjupad granskning avseende åtgärder för en ekonomi i balans är revisionens bedömning att hälso- och sjukvårdsnämnden i begränsad utsträckning upprättat fördelningsprinciper för sin budget med hänsyn till nämndens prioriterade mål och satsningar samt att nämnden i begränsad utsträckning vidtagit åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans. (se kap 3.2 fördjupade granskningar). Revisionen ser allvarligt på nämndens ekonomiska resultat och bristande tydlighet och beslut avseende åtgärder för en ekonomi i balans. Revisionen har för avsikt att följa nämndens arbete under 2024 och särskilt granska spårbarhet i nämndens aktiva åtgärder och beslut för området.

Den grundläggande granskningen visar att den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning i allt väsentligt varit tillräcklig under 2023. Revisorerna noterar att hälso- och sjukvårdsnämnden behöver säkerställa nämndens kontroll avseende utvecklingen av Min Vård Gävleborg. (se fördjupad granskning kap. 3.2)

Hållbarhetsnämnden

Den sammanfattande bedömningen att hållbarhetsnämnden i huvudsak har säkerställt att nämndens verksamhet bedrivits ekonomiskt tillfredsställande. Fullmäktige beslutade i oktober 2023 att utifrån lämnad prognos per augusti godkänna ett underskott för hållbarhetsnämnden på -60 mnkr och nämndens resultat mot driftbudget uppgår till -56 mnkr. Utifrån fördjupad granskning avseende åtgärder för en ekonomi i balans är också revisionens bedömning att hållbarhetsnämnden till övervägande del upprättat fördelningsprinciper för sin budget med hänsyn till nämndens prioriterade mål och satsningar samt att nämnden till övervägande del vidtagit åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans. (se kap 3.2 fördjupade granskningar)

Revisionens bedömning är sammantaget att hållbarhetsnämnden till övervägande del har bedrivit en ändamålsenlig verksamhet, men noterar att nämnden inte når satta verksamhetsmål som rör kollektivtrafiken. Revisionen ser allvarligt på att hållbarhetsnämnden i april månad 2023 tagit beslut som strider mot fullmäktiges dåvarande mål om drivmedel. Fördjupad granskning avseende hållbarhetsnämndens hantering av protokoll påvisar att nämnden till övervägande del hanterar detta på ett ändamålsenligt sätt men att det finns vissa förbättringsområden, se kap 3.2 fördjupade granskningar.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig under år 2023. Nämnden har upprättat en årsplan och givit förvaltningen i uppdrag att

upprätta en verksamhetsplan. Mål har formulerats för verksamhet och återrapportering avseende utfall och prognos har skett enligt de direktiv som är fastslagna. Vi noterar i likhet med föregående år att konkreta måttetal identifieras i begränsad utsträckning, vilket bidrar till att det är svårt att tyda varför ett mål anses uppfyllt eller inte. Vidare bedömer vi att nämnden således i lägre grad ges möjlighet att vidta ev åtgärder vid bristande måluppfyllelse utifrån lämnad återrapportering.

Kultur- och kompetensnämnden

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under år 2023. Nämnden redovisar tydliga åtgärder för att nå de verksamhetsmässiga målen för året och nämnden bedömer samtliga verksamhetsmål som uppfyllda vid årets slut. Revisionen understryker vikten av att nämnden fastställer tydliga mått och indikatorer för att göra det möjligt att värdera måluppfyllelsen, sådana mått saknas.

Vår bedömning är att kultur- och kompetensnämndens förvaltning inte helt har skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2023. Resultatet mot driftbudget uppgår till - 0,9 mnkr. Vi noterar att nämnden under året vidtagit åtgärder för att nå en ekonomi i balans, men att effekterna förväntas nås först under 2024.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig under år 2023. Nämnden har upprättat en årsplan och givit förvaltningen i uppdrag att upprätta en verksamhetsplan. Mål har formulerats för verksamhet och återrapportering avseende utfall och prognos har skett enligt de direktiv som är fastslagna.

Patientnämnden

Patientnämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under år 2022. Måluppfyllelsen för året bedöms av nämnden som god och vid årets slut bedöms samtliga verksamhetsmål vara uppfyllda. Med anledning av att tydlighet i vilka kriterier som använts för värdering av målen kan revisionen inte värdera huruvida gjord bedömning av måluppfyllelse är rimlig.

Patientnämnden kan inte fullt ut verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2023. Resultatet uppgick till -0,4 mnkr jämfört med budgeterade 0 mnkr.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig under år 2023. Nämnden har upprättat en årsplan och givit förvaltningen i uppdrag att upprätta en verksamhetsplan. Mål har formulerats för verksamhet och återrapportering avseende utfall och prognos har skett enligt de direktiv som är fastslagna. Vi noterar dock att konkreta måttetal i vissa fall saknas, vilket bidrar till att det bitvis är svårt att tyda varför ett mål anses uppfyllt eller inte.

Fördjupad granskning avseende patientnämndens hantering av protokoll påvisar att nämnden till övervägande del hanterar detta på ett ändamålsenligt sätt men att det finns vissa förbättringsområden. (se kap 3.2 fördjupade granskningar)

Hjälpmedelnsnämnden

Vår bedömning är att hjälpmedelnsnämndens förvaltning i allt väsentligt fullgjorts på ett ändamålsenligt sätt år 2023. Vi noterar att nämnden i årsplanen inte tydligt formulerat några tydliga mål för verksamheten, men att sådana mål går att återfinna vid år mål saknar tydliga mått, indikatorer eller referensvärden vilket begränsar möjligheten att värdera den bedömda måluppfyllelsen som nämnden gjort i samband med delårs- och årsrapport. Nämnden bedömer samtliga verksamhetsmål som uppfyllda vid årets slut och redovisar vid bokslut en positiv avvikelse mot budget om 4,44 mnkr. Vår bedömning är utifrån granskade underlag att nämnden i allt väsentligt bedrivit en ändamålsenlig och utifrån ekonomiskt synpunkt ändamålsenlig verksamhet.

Det har utifrån genomförd riskanalys beslutats att inte genomföra några fördjupade granskningar avseende nämndens verksamhet 2023, men bedömningen utifrån den grundläggande granskningen är att den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har i allt väsentligt varit tillräcklig. Revisionen har noterat att nämnden inte tagit den av den bruttolista av risker som utgör underlaget för nämndens internkontrollplan utan enbart erhållit en rapportering av de risker som medfört föreslagna kontroller enligt planen.

Företagshälsovårdsnämnden

Vår bedömning är att företagshälsovårdsnämndens förvaltning i allt väsentligt fullgjorts på ett ändamålsenligt sätt år 2023. Vi noterar att nämndens mål saknar tydliga mått, indikatorer eller referensvärden vilket begränsar möjligheten att värdera den bedömda måluppfyllelsen som nämnden gjort i samband med delårs- och årsrapport. Nämnden bedömer samtliga verksamhetsmål som uppfyllda vid årets slut och redovisar vid bokslut en positiv avvikelse mot budget om 4,44 mnkr. Vår bedömning är utifrån granskade underlag att nämnden i allt väsentligt bedrivit en ändamålsenlig och utifrån ekonomiskt synpunkt ändamålsenlig verksamhet.

Det har utifrån genomförd riskanalys beslutats att inte genomföra några fördjupade granskningar avseende nämndens verksamhet 2023, men bedömningen utifrån den grundläggande granskningen är att den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har i allt väsentligt varit tillräcklig. Revisionen har noterat att nämnden inte tagit den av den bruttolista av risker som utgör underlaget för nämndens internkontrollplan utan enbart erhållit en rapportering av de risker som medfört föreslagna kontroller enligt internkontrollplanen.

Demokratiberedningen

Demokratiberedningen har under året haft fyra sammanträden (mars, maj, september och november). Regionfullmäktige har under 2022 antagit ett nytt reglemente vad gäller demokratiberedningen. Demokratiberedningen har under 2023 tagit del av resultatet från valet 2022 både vad det gäller valdeltagandet, men också slutsatser från det kommunikationsarbete som skedde i samband med valet.

3.2 Fördjupade granskningar

En rad fördjupade granskningar avseende styrelsen och nämndernas arbete genomförs under året. Resultatet av de fördjupade granskningarna redovisas nedan.

Granskning av delårsrapport 2023

Vi har utfört en översiktlig granskning av utfall och ställning i delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, den översiktliga beskrivningen av regionens drift- och investeringsverksamhet samt noter för Region Gävleborg för perioden 2023-01-01–2023-08-31. Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta och presentera denna delårsrapport i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Vårt ansvar är att uttala en slutsats grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision, Översiktlig granskning av delårsrapport. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för finansiella frågor och redovisningsfrågor, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning har skett enligt ”Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse” i Standard för kommunal räkenskapsrevision. Detta innebär att vår granskning av den förenklade förvaltningsberättelsen har en annan inriktning och betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att den bifogade delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, den översiktliga beskrivningen av regionens drift- och investeringsverksamhet samt noter inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med LKBR.

God ekonomisk hushållning och balanskrav 2023-08-31

Granskningen har syftat till att bedöma om resultaten i delårsrapport 2023 är förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. om förutsättningar finns att målen kommer att uppnås.

Grundat på den översiktliga granskningen av delårsrapporten har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att det prognostiserade resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2023.

Grundat på vår översiktliga granskning av delårsrapporten har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att det prognostiserade resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de verksamhetsmässiga mål som fullmäktige fastställt i budget 2023.

Vi konstaterar, utifrån den helårsprognos som lämnas i delårsrapporten, att regionstyrelsen bedömer att det lagstadgade balanskravet inte kommer att uppfyllas. Regionstyrelsen prognostiserar ett negativt balanskravsresultat för helåret uppgående till -540 mnkr men avser att åberopa synnerliga skäl att återställa balanskravet över en längre tid. Vi ser ingen anledning till att göra en annan bedömning, beaktat de osäkerhetsfaktorer som en prognos innebär och huruvida beslut om synnerliga skäl fattas efter årets utgång.

Utifrån det redovisade negativa balanskravsresultatet bedömer vi att det finns behov av åtgärder för att säkerställa att verksamheten kan bedrivas inom tilldelade ekonomiska ramar.

Vi rekommenderar regionstyrelsen att:

- Tillse att tydliga åtgärder vidtas för att nå målen för god ekonomisk hushållning.

Granskning av årsredovisning 2023

Vi har utfört en revision av årsredovisningen enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision för Region Gävleborg för år 2023-01-01–2023-12-31. Förvaltningsberättelsen har granskats enligt särskild instruktion.

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt LKBR. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna ett yttrande till de förtroendevalda revisorerna. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision alltid kommer att upptäcka en

väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i ovan nämnda delar.

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningsberättelsen och att denna upprättas i enlighet med LKBR. Vår granskning har skett enligt "Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse" i Standard för kommunal räkenskapsrevision. Detta innebär att vår granskning av förvaltningsberättelsen har en annan inriktning och mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av regionens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

God ekonomisk hushållning och balanskrav per 2023-12-31

Granskningen har syftat till att bedöma om resultaten i årsredovisningen 2023 är förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. om förutsättningar finns att målen kommer att uppnås.

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara inte förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2023.

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med verksamhetens mål som fullmäktige fastställt i budget 2023. Regionstyrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning för år 2023.

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet inte är uppfyllt. Regionen redovisar ett negativt resultat efter balanskravsjusteringar om 680 mnkr. Regionen avser nyttja sin resultatutjämningsreserv om 140 mnkr för täcka delar av det negativa resultatet efter balanskravsresultatet. För resterande belopp, -540 mnkr, åberopas synnerliga skäl att återställa inom 20 år.

Vi bedömer att användning av resultatutjämningsreserven i allt väsentligt har skett i enlighet med riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Mot bakgrund av att riktlinjerna för god ekonomisk hushållning för Region Gävleborg saknar reglering av synnerliga skäl har det inte varit möjligt för oss att säkerställa följsamhet till riktlinjerna avseende åberopande av synnerliga skäl.

Vi rekommenderar regionstyrelsen att:

- Regionstyrelsen bör revidera riktlinjerna för god ekonomisk hushållning genom att komplettera riktlinjerna med beskrivning villkor för när åberopande av synnerliga skäl får ske.
- Regionstyrelsen bör definiera villkor för synnerliga skäl.

Granskning av åtgärder för en ekonomi i balans

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gävleborg genomfört en granskning av vidtagna åtgärder för en ekonomi i balans. Syftet är att bedöma om hälso- och sjukvårdsnämnden samt hållbarhetsnämnden säkerställt att nämndens verksamhet bedrivits ekonomiskt tillfredsställande och med tillräcklig intern kontroll. Syftet är därtill att bedöma om regionstyrelsen fullgjort sin uppsiktsplikt när det gäller hälso- och sjukvårdsnämndens och hållbarhetsnämndens ekonomiska förvaltning.

Den sammanfattande bedömningen är att regionstyrelsen till övervägande del utövat sin uppsiktsplikt avseende Hälso- och sjukvårdsnämndens och Hållbarhetsnämndens ekonomiska förvaltning.

Den sammanfattande bedömningen är att hälso- och sjukvårdsnämnden i begränsad utsträckning säkerställt att nämndens verksamhet bedrivits ekonomiskt tillfredsställande och med tillräcklig intern kontroll.

Vidare är den sammanfattande bedömningen att hållbarhetsnämnden till övervägande del har säkerställt att nämndens verksamhet bedrivits ekonomiskt tillfredsställande och med tillräcklig intern kontroll.

Med utgångspunkt från de iakttagelser och bedömningar som har framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer.

Regionstyrelsen rekommenderas att:

- Se över fördelningsprinciperna avseende hälso- och sjukvårdsnämndens budgetram i syfte att tydligare koppla densamma till nämndens faktiska behov, beslutade prioriteringar och verksamhetsförändringar.

Hälso- och sjukvårdsnämnden rekommenderas att:

- Fastställa nämndens fördelningsprinciper för budgetramen med en tydlig koppling till nämndens prioriterade mål och eventuella satsningar, då denna fördelning är av sådan vikt för nämndens möjlighet att styra och prioritera.
- Komplettera upprättade åtgärdsplaner med uppgifter om tidsplan och åtgärdernas beräknade effekt. Det är särskilt viktigt med en löpande uppföljning för att säkerställa att nämnden ges möjlighet att fatta beslut och följa upp om genomförda effektiviseringar får avsedd effekt och om dessa är tillräckliga eller ytterligare beslut om verksamhetsförändringar måste fattas.

Hållbarhetsnämnden rekommenderas att:

- Fastställa nämndens fördelningsprinciper för budgetramen inklusive koppling till nämndens prioriterade mål och eventuella satsningar.

Min vård Gävleborg

Kommuner och regioner har ett av det svenska samhällets mest komplexa uppdrag, detta då en stor del av den samhällsviktiga verksamheten räknas till deras ansvarsområde. En avgörande del av detta uppdrag innebär att hantera information. I många fall är informationen dessutom känslig (både utifrån individen, för organisationen och ibland även utifrån ett risk- och sårbarhetsperspektiv), och i stora volymer.

Revisorerna i Region Gävleborg har identifierat en risk för att införandet av Min Vård Gävleborg och det digitaliseringsarbete som pågår i anslutning till detta, brister avseende efterlevnad av dataskyddsregler

och skyddet för personuppgifter. Man har även identifierat en risk för att införandet inte är ändamålsenligt förankrat och riskbedömt. PwC har fått i uppdrag att granska om Region Gävleborg under det hittillsvarande införandet av Min Vård Gävleborg har säkerställt regelefterlevnaden avseende personuppgiftsbehandling samt arbetat på ett ändamålsenligt sätt avseende riskhantering. Den samlade bedömningen är att införandet av Min Vård Gävleborg till övervägande del har varit i linje med gällande lagstiftning och etablerade arbetssätt avseende personuppgiftsbehandling samt att det hittills genomförts på ett sätt där legala och informationssäkerhetsmässiga risker systematiskt kalibrerats mot de möjligheter och fördelar den nya plattformen kan innebära.

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnas följande samlade rekommendationer till hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Gävleborg:

- Säkerställa att dokument- och beslutshantering avseende riskanalys och konsekvensbedömning lever upp till kraven avseende ansvarsskyldighet enligt GDPR.
- Säkerställa att beslutshantering inom området följer kommunallagen.
- Säkerställa att identifierade risker omhändertas på ett effektivt sätt.
- Säkerställa att uppföljning/revision av leverantör och uppfyllande av avtalsvillkor sker.

Granskning av åtgärder för att behålla och utveckla medarbetare samt chefer

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gävleborg genomfört en granskning. Granskningens syfte har varit att bedöma om regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställer att ändamålsenliga åtgärder vidtas för att behålla samt utveckla medarbetare och chefer.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden till övervägande del säkerställer att ändamålsenliga åtgärder vidtas för att behålla samt utveckla medarbetare och chefer.

Rekommendationer

För att utveckla granskningsområdet lämnas följande rekommendationer:

- Att komplettera mål- och strategidokument med vilka mål samt åtgärder som särskilt avser chefernas roll och förutsättningar.
- Att tydligare kommunicera vilka konkreta åtgärder som vidtas för att behålla och utveckla medarbetare samt chefer.
- Att en översyn sker av stödfunktionerna i syfte att stämna av vilket faktiskt behov av stöd som cheferna har och hur formerna för stöd ska utformas på ett effektivt vis. Vi anser att i detta arbete bör det även ingå en översyn av hur chefer kan avlastas administrativa uppgifter för att frigöra tid för deras chefsuppdrag.
- Att åtgärder vidtas i syfte att uppmärksamma och säkerställa en god arbetsmiljö för chefer där en del är att se över antalet medarbetare per chef.
- Att formerna för regionstyrelsens uppföljning av åtgärder för att behålla och utveckla medarbetare och chefer utvecklas. Detta mot bakgrund av att kompetensförsörjning har identifierats som ett väsentligt område i regionstyrelsens riskanalys.

Granskning av protokoll

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gävleborg genomfört en granskning av regionstyrelsen och nämndernas protokoll. Granskningen tar utgångspunkt från kommunallagen kapitel 12. Syftet med granskningen är att bedöma om hantering av protokoll sker på ett ändamålsenligt sätt.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att regionstyrelsens och nämndernas hantering av protokoll sker på ett till övervägande del ändamålsenligt sätt. Några utvecklingsområden har dock noterats i granskningen.

Vi lämnar följande rekommendationer:

- Att regionstyrelsen och nämnder ser till att justering och anslag av mötesprotokoll fullt ut sker enligt kommunallagen.
- Att regionstyrelsen, tillsammans med dess kanslienhet, vidareutvecklar anvisning/mall för mötesprotokoll. Genom att göra protokollen mer informativa säkerställs allmänhetens insyn och förståelse för vad som beslutas.
- Att regionstyrelsen beaktar noterade utvecklingsområden avseende styrelsens och nämndernas arbetsformer i kommande revidering av regioninterna styrdokument (reglementen respektive handbok för ärendehantering).

Granskning inköp och upphandling

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gävleborg genomfört en granskning. Granskningens syfte är att bedöma om regionstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig inköps- och upphandlingsverksamhet samt om regionen tagit tillräcklig hänsyn till miljöperspektivet. Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att regionstyrelsen inte helt har säkerställt en ändamålsenlig inköps- och upphandlingsverksamhet samt att regionen i allt väsentligt har tagit tillräcklig hänsyn till miljöperspektivet.

Rekommendationer

Mot bakgrund av de iakttagelser som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- Överväga att förtydliga ansvarsfördelningen mellan inköpsavdelningen och förvaltningarna.
- Överväga att komplettera policyn med riktlinjer som förtydligar inköps- och upphandlingsprocessen. Dessa kan med fördel behandla grundläggande upphandlingsprinciper, hur behov av nya upphandlingar identifieras, upphandlingsförfarandet, utslutningsgrunder av leverantörer och under vilka förutsättningar som ramavtal får förlängas.
- Säkerställa att otillåtna direktupphandlingar inte förekommer.
- Säkerställa att risker som identifierats inom ramen för den interna kontrollen systematiskt följs upp, och vid behov åtgärdas.

Granskning av somatisk vård till patienter inom beroendevården

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gävleborg genomfört en granskning av somatisk vård för personer inom beroendevården. Granskningens syfte är att bedöma om hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställer att patienter inom beroendevården erhåller somatisk vård. Revisorerna i Region Gävleborg gör sin bedömning utifrån bedömningsskala "ej uppfyllt", "i begränsad utsträckning", "till övervägande del" eller "helt uppfyllt".

Den sammanfattande bedömningen är att hälso- och sjukvårdsnämnden till övervägande del säkerställer att patienter inom beroendevården erhåller somatisk vård.

Rekommendationer:

- Se över övergripande styrdokument så att dessa även utgör en styrning för att uppmärksamma och tillgodose somatiska behov hos målgruppen.
- Nämnden bör klargöra huruvida tillhandahållande av allmänmedicinsk läkarkompetens åligger vuxenpsykiatri och beroendevården. Detta för att minska risken för att gjorda satsningar inom kort nedprioriteras med argumentet att det inte ingår i uppdraget, och att budget inte finns för detta.

3.3 Uppföljning av tidigare års granskningar

En uppföljande granskning innebär att revisorerna följer upp vad som har hänt sedan granskningen, och inte minst vad som har hänt med de rekommendationerna som revisionen lämnade.

Uppföljning av granskning lönehantering och löneutbetalningsprocessen

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gävleborg genomfört en uppföljande granskning av lönehantering och löneutbetalningsprocessen. Granskningens syfte är att bedöma om regionstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i genomförda granskningar.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att regionstyrelsen **till övervägande del** har vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare bedömning och identifierade åtgärdsförslag.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. Bedömningsskalan som har använts är en 4-gradig skala "ej uppfyllt", "i begränsad utsträckning", "till övervägande del" eller "helt uppfyllt".

Vi rekommenderar regionstyrelsen att:

- Säkerställa att påbörjat arbete med utveckling av det systematiska arbetet med intern kontroll fortlöper och färdigställs som planerat. Detta arbete innefattar fortsatt utveckling av processkartan, upprättande av risk- och väsentlighetsanalys samt dokumentation och kategorisering av inkomna ärenden för att identifiera problemområden.
- Säkerställa att nämnderna beaktar lönehanteringen i sina internkontrollplaner med tillhörande riskbedömningar.
- Säkerställa att upprättande av rutinbeskrivningar sker inom de områden där sådana saknas och att uppstartat arbete med utveckling av kontrollarbetet fortlöper. Som en del i det arbetet bör regionstyrelsen se över behovet av att uppföljning sker av checklista för lönekörningen i syfte att stärka den interna kontrollen.
- Tillse att det arbete som har påbörjats med utveckling och systematisering av löneprocessen fortsätter. Detta i syfte att säkerställa att ett systematiskt arbetssätt inrättas där bland annat utförda kontroller dokumenteras. Dokumentation av utförda kontroller ökar spårbarheten av kontrollarbetet och kan i sin tur även utgöra underlag för kommande risk- och väsentlighetsanalyser.
- Ge löneenheten förutsättningar att fortsätta sitt arbete med att effektivisera och digitalisera lönehanteringen för att på så sätt minska arbetsbelastningen.
- Ställa krav på regionens verksamheter och chefer att direktiv för utlägg efterlevs och införa rutiner där alla chefer och medarbetare löpande informeras om rutinen för resebokningar och vikten av korrekta underlag avseende reseräkningar, utlägg mm.

- Säkerställa att regionstyrelsen och nämnderna tillser att tid- och avvikelserapportering samt attest av underlag sker korrekt och i tid.
- Då det åligger styrelse och nämnder ett ansvar enligt 6 kap 6§ Kommunallagen att inom sitt verksamhetsområde tillse att den interna kontrollen är tillräcklig, är det väsentligt att regionstyrelsen säkerställer att inte bara styrelsen utan även nämnderna tillser att det finns fullständiga och korrekta underlag till samtliga lönetransaktioner.

3.4 Andra granskningsinsatser/Förstudier

Revisionen kan även utvidga sin risk- och väsentlighetsanalys genom att genomföra förstudier eller löpande följa specifika områden i syfte att inhämta väsentlig kunskap. Under året förstudier genomförts av regionstyrelsens ägarstyrning och uppsikt av Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (KSA) och löpande följa investeringsprojektet framtidsbygget. Det har även genomförts särskilda kontroller avseende indikatorer och värdering av styrelse och nämnders måluppfyllelse. Dessa underlag hanteras som internt material för revisionen.

4. Övriga punkter under året

Samordnad revision

I granskning av Region Gävleborgs företag ingår även att granska:

- Bolagen Folktandvården Gävleborg AB, ALMI företagspartner GävleDala AB och Movexum AB, Tåg i Bergslagen AB.
- Stiftelserna Hälsinglands museum, Läns museet Gävleborg och Folkteatern i Gävleborgs län.
- Ideella föreningen Arkiv Gävleborg
- Ideella föreningen Central Sweden
- Samordningsförbund Gävleborg
- Familjen Sundblads studie- och forskningsstiftelse samt Göransson-Sandviken

Granskningsrapporter/revisionsberättelser översändes separat till regionfullmäktige.